Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

12 septembrie 2019*

„Recurs – Mediu – Produse modificate genetic – Decizia Comisiei de autorizare a introducerii pe piață a produselor care conțin soia modificată genetic MON 87701 × MON 89788 – Regulamentul (CE) nr. 1367/2006 – Articolul 10 alineatul (1) – Cerere de reexaminare internă a deciziei formulată în temeiul dispozițiilor referitoare la participarea publicului la luarea deciziilor în domeniul mediului – Respingerea cererii”

În cauza C-82/17 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introdus la 14 februarie 2017,

TestBioTech eV, cu sediul în München (Germania),

European Network of Scientists for Social and Environmental Responsibility eV, cu sediul în Braunschweig (Germania),

Sambucus eV, cu sediul în Vahlde (Germania),

reprezentate de K. Smith, QC, și de J. Stevenson, barrister,

recurente,

celelalte părți din procedură fiind:

Comisia Europeană, reprezentată de L. Flynn, de G. Gattinara și de C. Valero, în calitate de agenți,

pârâtă în primă instanță,

Monsanto Europe, cu sediul în Anvers (Belgia),

Monsanto Company, cu sediul în Wilmington (Statele Unite),

reprezentate inițial de M. Pittie, apoi de P. Honoré și de A. Helfer, avocats,

Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord,

Autoritatea Europeană pentru Siguranța Alimentară (EFSA),

interveniente în primă instanță,

* Limba de procedură: engleza.

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul M. Vilaras, președintele Camerei a patra, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a treia, și domnii J. Malenovský, L. Bay Larsen (raportor), M. Safjan și D. Šváby, judecători,

avocat general: domnul M. Szpunar,

grefier: doamna L. Hewlett, administratoare principală,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 27 iunie 2018,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 17 octombrie 2018,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin recursul formulat, TestBioTech eV, European Network of Scientists for Social and Environmental Responsibility eV și Sambucus eV solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 15 decembrie 2016, TestBioTech și alții/Comisia (T-177/13, nepublicată, denumită în continuare „hotărârea atacată”, EU:T:2016:736), prin care acesta a respins acțiunea lor având ca obiect anularea deciziei Comisiei din 8 ianuarie 2013 privind reexaminarea internă a Deciziei de punere în aplicare 2012/347/UE a Comisiei din 28 iunie 2012 de autorizare a introducerii pe piață a produselor care conțin, constau în sau sunt fabricate din soia modificată genetic MON 87701 × MON 89788 (MON-877Ø1-2 × MON-89788-1), în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 1829/2003 al Parlamentului European și al Consiliului (denumită în continuare „decizia în litigiu”).

Cadrul juridic

Regulamentul (CE) nr. 1829/2003

2 Potrivit considerentului (6) al Regulamentului (CE) nr. 1829/2003 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 septembrie 2003 privind produsele alimentare și furajele modificate genetic (JO 2003, L 268, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 41, p. 3), „[d]eși echivalența într-un grad substanțial este o etapă esențială în cadrul procesului de evaluare a siguranței alimentelor modificate genetic, aceasta nu constituie o evaluare a siguranței ca atare”.

3 Articolul 5 alineatul (8) și articolul 17 alineatul (8) din Regulamentul nr. 1829/2003 prevăd că, înainte de data aplicării acestui regulament, Autoritatea Europeană pentru Siguranța Alimentară (EFSA) publică liniile directoare detaliate pentru a sprijini solicitanții la întocmirea și la prezentarea cererilor de autorizare a introducerii pe piață a unui OMG în ceea ce privește produsele alimentare destinate consumului uman și, respectiv, cele destinate utilizării ca furaje.

4 Potrivit articolului 5 alineatul (3) litera (f) din acest regulament, orice cerere de autorizare a introducerii pe piață a unui OMG cuprinde „fie o analiză, susținută de informații și de date corespunzătoare, care să arate că caracteristicile produselor alimentare nu sunt diferite de cele ale produselor echivalente convenționale, luând în considerare limitele acceptate ale variațiilor naturale pentru astfel de caracteristici și criteriile definite la articolul 13 alineatul (2) litera (a), fie o propunere de etichetare a produsului alimentar în conformitate cu articolul 13 alineatul (2) litera (a) și alineatul (3)”.

5 Articolul 16 alineatul (1) litera (a) din regulamentul menționat are următorul cuprins:

„Furajele prevăzute la articolul 15 alineatul (1) nu trebuie:

(a) să aibă efecte adverse asupra sănătății umane, sănătății animale sau mediului;”.

Regulamentul (CE) nr. 1367/2006

6 Considerentele (11), (18), (19) și (21) ale Regulamentului (CE) nr. 1367/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 6 septembrie 2006 privind aplicarea, pentru instituțiile și organismele comunitare, a dispozițiilor Convenției de la Aarhus privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziilor și accesul la justiție în domeniul mediului (JO 2006, L 264, p. 13, Ediție specială, 15/vol. 17, p. 26) au următorul cuprins:

„(11) Actele administrative cu caracter individual ar trebui să poată face obiectul unei posibile reexaminări interne atunci când sunt obligatorii din punct de vedere legal și au efecte externe. […]

[…]

(18) Articolul 9 alineatul (3) din Convenția de la Aarhus prevede accesul la proceduri de recurs de natură jurisdicțională sau nu pentru a contesta actele și omisiunile persoanelor fizice și ale autorităților publice care contravin dispozițiilor legislației privind mediul. Dispozițiile privind accesul la justiție ar trebui să fie în conformitate cu tratatul. În acest context, prezentul regulament ar trebui să se aplice numai în cazul actelor și omisiunilor autorităților publice.

(19) Pentru a garanta căi de atac adecvate și eficace, inclusiv cele introduse în fața Curții de Justiție [a Uniunii Europene] în temeiul dispozițiilor relevante ale tratatului, este necesar ca instituția sau organismul [Uniunii] care a emis actul ce se contestă sau, în cazul unei pretinse omisiuni administrative, care ar fi trebuit să-l emane să aibă posibilitatea de a-și reexamina propria decizie sau, în cazul unei omisiuni, de a acționa.

[…]

(21) În cazul în care cererile anterioare de reexaminare internă nu au fost soluționate pozitiv, organizația neguvernamentală în cauză ar trebui să fie capabilă să sesizeze Curtea de Justiție în conformitate cu dispozițiile relevante ale tratatului.”

7 Potrivit articolului 2 alineatul (1) litera (g) din Regulamentul nr. 1367/2006, în înțelesul acestuia din urmă, „act administrativ” înseamnă orice măsură cu caracter individual în temeiul dreptului mediului, adoptată de o instituție sau de un organism al Uniunii și care este obligatorie din punct de vedere legal și are efecte externe.

8 Articolul 10 din acest regulament, intitulat „Cererea de reexaminare internă a actelor administrative”, prevede:

„(1) Orice organizație neguvernamentală care îndeplinește criteriile stabilite la articolul 11 este îndreptățită să introducă o cerere de reexaminare internă la instituția sau organismul [Uniunii] care adoptă un act administrativ în temeiul dreptului mediului sau care, în cazul unei pretinse omisiuni administrative, ar fi trebuit să adopte un astfel de act.

O astfel de cerere trebuie formulată în scris și introdusă într-un termen care să nu depășească șase săptămâni începând cu data adoptării, notificării sau publicării actului administrativ, reținându-se cea mai recentă dintre aceste date, sau, în cazul unei omisiuni pretinse, în șase săptămâni de la data adoptării actului administrativ. Cererea precizează motivele pentru reexaminare.

(2) Instituția sau organismul [Uniunii] menționat la alineatul (1) ia în considerare orice astfel de cerere, cu excepția cazului în care aceasta este în mod clar nefondată. Instituția sau organismul [Uniunii] își motivează poziția în scris cât mai curând posibil, dar în cel mult 12 săptămâni de la primirea cererii.

(3) În cazul în care instituția sau organismul [Uniunii] nu este capabil, în ciuda eforturilor depuse, să acționeze în conformitate cu alineatul (2), informează cât mai curând posibil organizația neguvernamentală care a adresat cererea, dar până la expirarea termenului menționat la alineatul respectiv, asupra motivelor care o împiedică să se pronunțe și asupra momentului în care intenționează să facă acest lucru.

În orice caz, instituția sau organismul [Uniunii] se pronunță în termen de 18 săptămâni de la primirea cererii.”

9 Articolul 12 din regulamentul menționat, intitulat „Sesizarea Curții de Justiție”, prevede:

„(1) Organizația neguvernamentală care a introdus cererea de reexaminare internă, în temeiul articolului 10, poate sesiza Curtea de Justiție în conformitate cu dispozițiile relevante ale tratatului.

(2) În cazul în care instituția sau organismul [Uniunii] nu acționează în conformitate cu articolul 10 alineatul (2) sau (3), organizația neguvernamentală poate sesiza Curtea de Justiție în conformitate cu dispozițiile relevante ale tratatului.”

Istoricul litigiului

10 Prima recurentă, TestBioTech, este o asociație nonprofit germană al cărei obiect social este promovarea cercetării independente și a dezbaterii publice privind repercusiunile biotehnologiei. Cea de a doua recurentă, European Network of Scientists for Social and Environmental Responsibility, este o organizație germană nonprofit care are ca scop dezvoltarea științei și a cercetării în vederea protejării mediului, a diversității biologice și a sănătății umane împotriva efectelor negative ale noilor tehnologii și ale produselor acestora. Cea de a treia recurentă, Sambucus, este o organizație germană nonprofit de mediu al cărei obiect social este legat de activități culturale.

11 La 14 august 2009, Monsanto Europe a prezentat autorității competente din Țările de Jos, în conformitate cu Regulamentul nr. 1829/2003, o cerere de introducere pe piață a produselor, a ingredientelor alimentare și a furajelor care conțin, constau în sau sunt fabricate din soia MON 87701 × MON 89788 (denumită în continuare „soia modificată”). Cererea se referea de asemenea la introducerea pe piață a soiei modificate prezente în produse, altele decât cele alimentare și furaje, care conțin sau care constau în această soia, și care este destinată acelorași utilizări ca orice altă soia, cu excepția cultivării.

12 Soia modificată este un produs hibrid. Aceasta este creată prin metode de reproducție tradiționale, utilizate pentru combinarea materialului genetic a două plante parentale: soia MON 87701 și soia MON 89799 (denumite în continuare „părinții”). Părinții sunt, la rândul lor, modificați genetic. În măsura în care combină genele modificate ale celor doi părinți, soia modificată este denumită „eveniment de transformare cu acumulare de gene”.

13 La 15 februarie 2012, EFSA, în temeiul Regulamentului nr. 1829/2003, a emis un aviz global în care a concluzionat că soia modificată îndeplinea condițiile acestui regulament pentru introducerea sa pe piață.

14 Prin Decizia de punere în aplicare 2012/347/UE a Comisiei din 28 iunie 2012 (JO 2012, L 171, p. 13, denumită în continuare „decizia de autorizare”), amintită la punctul 1 din prezenta hotărâre, Comisia Europeană a autorizat în anumite condiții:

– produse alimentare și ingrediente alimentare care conțin, constau în sau sunt fabricate din soia modificată;

– furaje care conțin, constau în sau sunt fabricate din soia modificată;

– soia modificată prezentă în alte produse decât cele alimentare și furajele „care o conțin” sau constau în aceasta, având aceleași utilizări ca orice alt soi de soia, cu excepția cultivării.

15 Prin scrisoarea datată 6 august 2012, fiecare dintre recurente a solicitat Comisiei să întreprindă o reexaminare internă a deciziei de autorizare, în temeiul articolului 10 din Regulamentul nr. 1367/2006. Recurentele considerau, printre altele, că evaluarea potrivit căreia soia modificată era substanțial echivalentă cu omoloaga sa era viciată, că efectele sinergice sau combinatorii nu fuseseră luate în considerare, că riscurile imunologice nu fuseseră evaluate în mod corespunzător și că nu fusese impus niciun control al efectelor asupra sănătății.

16 Prin decizia în litigiu, Comisia a informat prima recurentă că nu accepta niciuna dintre susținerile juridice și științifice invocate în sprijinul cererii de reexaminare internă a deciziei de autorizare. Prin urmare, Comisia a considerat că decizia de autorizare era conformă cu Regulamentul nr. 1829/2003.

17 În aceeași zi, Comisia a comunicat celei de a doua și celei de a treia recurente decizii care erau în esență identice cu cea adresată primei recurente.

Acțiunea în fața Tribunalului și hotărârea atacată

18 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 18 martie 2013, recurentele au formulat o acțiune în anularea deciziei în litigiu.

19 Comisia, EFSA, precum și Monsanto Europe și Monsanto Company (denumite în continuare „Monsanto”) au susținut că această acțiune era în parte inadmisibilă și în parte nefondată. Regatul Unit a susținut că se impunea respingerea în totalitate a acestei acțiuni.

20 În susținerea acțiunii lor, recurentele au invocat patru motive privind, primul, pretinsa absență a echivalenței substanțiale dintre soia modificată și produsul convențional de referință, al doilea, pretinsa lipsă a unei evaluări a efectelor sinergice sau combinatorii și a unei evaluări toxicologice, al treilea, pretinsa lipsă a unei evaluări imunologice exhaustive și, al patrulea, pretinsa lipsă a unui control al consumului, ulterior autorizării de introducere pe piață, de produse care conțin soia modificată.

21 Tribunalul a declarat inadmisibile anumite obiecții sau argumente formulate de prima recurentă în acțiunea sa în anulare, întrucât, printre altele, nu apăreau în cererea de reexaminare internă pe care aceasta a introdus-o sau nu erau nici coerente, nici comprehensibile.

22 Mai întâi, la punctul 66 din hotărârea atacată, Tribunalul a subliniat că o cerere de reexaminare internă a unui act administrativ, în sensul articolului 10 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1367/2006, trebuie să indice în mod explicit actul pe care îl vizează și să precizeze motivele de reexaminare. Pentru a

preciza aceste motive în modul impus, un solicitant ar fi ținut să indice orice element de fapt sau argument de drept care suscită îndoieli plauzibile în privința aprecierii efectuate de instituția sau de organismul Uniunii în actul vizat. Astfel, terțul care contestă autorizația de introducere pe piață ar trebui să prezinte elemente de probă substanțiale care pot constitui temeiul unor îndoieli semnificative legate de legalitatea acordării autorizației menționate.

23 În ceea ce privește valoarea juridică a orientărilor publicate de EFSA, Tribunalul a constatat, la punctul 118 din hotărârea atacată, „că orientările EFSA nu pot fi obligatorii pentru Comisie în cadrul examinării sau al reexaminării sale, deși este desigur posibil ca aceasta să aleagă să le aplice drept cadru de evaluare în cauzele introduse în fața sa”.

24 În continuare, Tribunalul a considerat, la punctele 229 și 231 din hotărârea atacată, că, având în vedere evaluările realizate de EFSA în ceea ce privește toxicitatea produsului în cauză, argumentul primei recurente, potrivit căruia Comisia nu poate să invoce constatarea existenței unei echivalențe substanțiale a compozițiilor pentru a nu proceda la o „evaluare toxicologică adecvată”, nu permitea să se rețină o eroare vădită de apreciere din partea acesteia în decizia în litigiu.

25 În sfârșit, în ceea ce privește pretinsa lipsă a unei evaluări adecvate a toxicității soiei modificate în raport cu Regulamentul (CE) nr. 396/2005 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 februarie 2005 privind conținuturile maxime aplicabile reziduurilor de pesticide din sau de pe produse alimentare și hrana de origine vegetală și animală pentru animale și de modificare a Directivei 91/414/CEE a Consiliului (JO 2005, L 70, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 63, p. 55), Tribunalul a constatat, la punctul 233 din hotărârea atacată, că „testele și ajustările pentru a stabili un conținut maxim de reziduuri, potrivit dispozițiilor Regulamentului nr. 396/2005, pentru soia modificată pentru a ține seama de soiurile de soia tolerante la glifosat sau la erbicide ar trebui făcute în cadrul unei examinări în temeiul regulamentului menționat, iar nu în temeiul Regulamentului nr. 1829/2003”.

26 Tribunalul a respins acțiunea în măsura în care privea decizia în litigiu ca fiind, în parte, inoperantă, în parte, inadmisibilă și, în rest, ca fiind nefondată. În măsura în care acțiunea formulată în fața sa trebuia considerată ca privind de asemenea cele două decizii adresate European Network of Scientists for Social and Environmental Responsibility și, respectiv, Sambucus, Tribunalul a considerat că, întrucât aceste decizii sunt identice cu decizia în litigiu, se impunea, în orice caz, respingerea motivelor invocate pentru aceleași considerații ca cele care constituie temeiul respingerii acțiunii în partea care privește decizia în litigiu.

Concluziile părților în recurs

27 Recurentele solicită Curții:

– anularea punctelor 1 și 2 din dispozitivul hotărârii atacate;

– pronunțarea unei hotărâri prin care să se anuleze deciziile Comisiei în conformitate cu cererile formulate în fața Tribunalului sau, cu titlu subsidiar, trimiterea cauzei Tribunalului pentru o nouă examinare completă a cauzei;

– obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată și

– dispunerea oricărei altei măsuri considerate necesare.

28 Comisia solicită Curții:

– respingerea recursului și

– obligarea recurentelor la plata cheltuielilor de judecată aferente celor două proceduri.

29 Monsanto solicită Curții:

– respingerea recursului și

– obligarea recurentelor la plata cheltuielilor de judecată.

Cu privire la recurs

30 În susținerea recursului formulat, recurentele invocă cinci motive întemeiate pe erori de drept pe care Tribunalul le-ar fi săvârșit prin faptul că a declarat inadmisibile, inoperante sau nefondate anumite părți ale acțiunii în anulare, prin faptul că a dispus în mod eronat ca acestea să suporte sarcina unei probe imposibile, prin faptul că nu a recunoscut că orientările publicate de EFSA în conformitate cu obligațiile sale legale au creat așteptarea legitimă că ele vor fi respectate, prin faptul că a stabilit că nu era necesară conformarea la evaluarea siguranței în două etape impuse de Regulamentul nr. 1829/2003 și, în sfârșit, prin faptul că s-a întemeiat pe Regulamentul nr. 396/2005 pentru a respinge anumite elemente ale obiecției recurentelor întemeiate pe împrejurarea că Comisia ar fi omis în mod eronat să impună o examinare completă a toxicității potențiale a soiei în litigiu și să controleze incidențele soiei în litigiu ulterior autorizației de introducere pe piață.

Cu privire la primul motiv

Argumentația părților

31 Prin intermediul primului lor motiv, recurentele susțin că Tribunalul a apreciat eronat că unele dintre argumentele lor, dintre elementele lor de probă și dintre înscrisurile lor erau inadmisibile, întrucât nu figurau în cererile de reexaminare sau nu fuseseră depuse împreună cu cererile menționate.

32 Recurentele susțin că o cerere de reexaminare depusă în temeiul articolului 10 din Regulamentul nr. 1367/2006 este destinată să permită instituției competente a Uniunii, în speță Comisia împreună cu EFSA, să reexamineze decizia luată anterior și să stabilească dacă procesul decizional care a condus la această decizie este conform cu dreptul mediului.

33 Potrivit recurentelor, deși, conform acestei dispoziții, organizațiile neguvernamentale (ONG) care introduc cereri de reexaminare sunt obligate să precizeze motivele de reexaminare, aceste ONG-uri nu ar trebui să se substituie instituției în cauză pentru a expune în detaliu rezultatul unei reexaminări la care instituția ar fi trebuit să procedeze. De aceea, atunci când ONG-urile introduc o acțiune în justiție împotriva unei decizii privind o cerere de reexaminare, acestea ar trebui să fie abilitate să dezvolte motivele pe care le-au invocat în cererile lor de reexaminare sau să adauge detalii și elemente de probă suplimentare în susținerea acestor motive, în scopul de a demonstra ceea ce instituția competentă ar fi stabilit sau ceea ce ar fi trebuit să ia în considerare dacă ar fi admis această cerere de reexaminare. O interpretare prea restrictivă a cerinței potrivit căreia solicitantul trebuie să menționeze motivele pe baza cărora solicită o reexaminare ar fi contrară obiectului și finalității Regulamentului nr. 1367/2006, care ar consta în a permite accesul la justiție în materie de mediu.

34 Recurentele consideră că, întrucât Tribunalul a interpretat și a aplicat în mod eronat articolul 10 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1367/2006, ar fi necesar să se infirme aprecierile acestei instanțe referitoare la inadmisibilitate care figurează la punctele 65-70, 125, 126, 136, 137, 199, 262-264, 266 și 267 din hotărârea atacată.

35 Pe de altă parte, recurentele invocă cinci obiecții cu titlu subsidiar. În această privință, recurentele susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept, în primul rând, prin faptul că a refuzat, la punctele 140-142 și 201 din hotărârea atacată, să țină seama de tabelele anexate la cererea lor introductivă, care conțineau liste de elemente de probă invocate în susținerea unor aspecte de drept expuse în mod clar. Acesta ar fi săvârșit o astfel de eroare, în al doilea rând, prin faptul că a considerat, la punctele 143-147 din această hotărâre, că încălcarea care era reproșată Comisiei nu reieșea într-un mod coerent și comprehensibil din această cerere introductivă. Ar constitui o eroare de drept a Tribunalului, în al treilea rând, faptul de a fi considerat, la punctul 234 din hotărârea menționată, că recurentele contestau încălcările din partea AESA, prin opoziție cu deciziile Comisiei, în raport cu cele trei plângeri ale acestora în care susțineau lipsa unei evaluări suficiente a toxicității soiei în litigiu. În al patrulea rând, Tribunalul ar fi săvârșit o eroare de drept prin faptul că nu a motivat în mod clar aprecierile efectuate la punctele 278-280 din aceeași hotărâre referitoare la al treilea aspect al celui de al treilea motiv, în special atunci când a respins argumente ca fiind nefondate pentru motivul că elementele invocate în susținerea acestor argumente nu priveau partea din decizia în litigiu care era contestată în cadrul acelui aspect și că nu erau numerotate sau grupate în același mod în cererea introductivă și în cererea de reexaminare. În al cincilea și ultimul rând, Tribunalul ar fi săvârșit o eroare de drept prin faptul că a considerat, la punctele 292 și 293 din hotărârea atacată, că argumentele prezentate de prima recurentă erau insuficient de precise în raport cu complexitatea materiei.

36 Comisia și Monsanto apreciază că este necesar să se respingă primul motiv.

Aprecierea Curții

37 Trebuie amintit că, potrivit articolului 10 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1367/2006, orice ONG care îndeplinește criteriile stabilite la articolul 11 din acest regulament este îndreptățită să declanșeze, prin intermediul unei cereri motivate, o reexaminare internă a unui act administrativ de către instituția sau de către organismul Uniunii care l-a adoptat în temeiul dreptului mediului. În cazul în care obiectul actului administrativ în discuție privește, ca în speță, o autorizație de introducere pe piață a unor produse care conțin soia modificată genetic, astfel cum sunt precizate la punctul 14 din prezenta hotărâre, obiectul unei cereri de reexaminare privește, în temeiul acestei dispoziții, reevaluarea unei astfel de autorizații.

38 Cererea de reexaminare internă a unui act administrativ urmărește, așadar, să se constate o pretinsă nelegalitate sau lipsa temeiniciei actului vizat. Solicitantul poate apoi să sesizeze, în conformitate cu articolul 12 din Regulamentul nr. 1367/2006 coroborat cu articolul 10 din acest regulament, instanța Uniunii prin introducerea unei acțiuni pentru necompetență, încălcarea unor norme fundamentale de procedură, încălcarea tratatelor sau a oricărei norme de drept privind aplicarea acestora ori abuz de putere împotriva deciziei prin care a fost respinsă ca nefondată cererea de reexaminare internă.

39 O astfel de acțiune nu poate fi întemeiată pe motive noi sau pe elemente de probă care nu apăreau în cererea de reexaminare, cu riscul de a lipsi cerința referitoare la motivarea unei astfel de cereri, prevăzută la articolul 10 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1367/2006, de efectul său util și de a modifica obiectul procedurii inițiate prin această cerere.

40 Rezultă că, fără a săvârși o eroare de drept, Tribunalul a constatat, la punctul 69 din hotărârea atacată, pe de o parte, că prima recurentă nu a fost împiedicată să invoce, în cadrul acțiunii sale în primă instanță, orice motiv întemeiat pe necompetența Comisiei de a adopta decizia în litigiu, orice încălcare a unor norme fundamentale de procedură, orice încălcare a tratatelor sau a oricărei norme de drept referitoare la aplicarea acestora sau orice abuz de putere săvârșit cu ocazia adoptării actului menționat și, pe de altă parte, că Comisia nu era obligată să examineze alte motive decât cele furnizate de

recurentă cu ocazia introducerii cererii sale de reexaminare internă a deciziei de autorizare cu scopul de a stabili dacă o astfel de cerere ridica îndoieli semnificative cu privire la legalitatea acordării autorizației menționate.

41 În legătură cu erorile de drept care ar afecta punctele 125, 126, 136, 137, 199, 262-264, 266 și 267 din hotărârea atacată, pentru motivul că Tribunalul a refuzat să se pronunțe cu privire la motivele sau la elementele de probă care nu fuseseră expuse în cererea de reexaminare internă, este necesar, în raport cu punctele 39 și 40 din prezenta hotărâre, să se respingă motivul în această privință.

42 În ceea ce privește cele cinci critici subsidiare rezumate la punctul 35 din prezenta hotărâre, prin care recurentele susțin că Tribunalul a săvârșit erori de drept prin aceea că a declarat anumite argumente inadmisibile, inoperante sau nefondate, este necesar a se aminti că rezultă din articolul 256 TFUE, din articolul 58 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, precum și din articolul 169 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții că un recurs trebuie să indice cu precizie elementele criticate din decizia a cărei anulare se solicită, precum și argumentele juridice care susțin în mod specific această cerere. Astfel, nu respectă aceste cerințe și trebuie declarat inadmisibil un motiv a cărui argumentație nu este suficient de clară și de precisă pentru a permite Curții să își exercite controlul legalității, în special întrucât elementele esențiale pe care se întemeiază motivul nu rezultă în mod suficient de coerent și de comprehensibil din textul acestui recurs, care este formulat într-un mod obscur și ambiguu în această privință (a se vedea printre altele Ordonanța din 3 decembrie 2015, Verband der Kölnisch-Wasser Hersteller/OAPI, C-29/15 P, nepublicată, EU:C:2015:799, punctul 27 și jurisprudența citată).

43 Prima critică subsidiară are ca obiect punctele 140-142, precum și punctul 201 din hotărârea atacată, care sunt redactate după cum urmează:

„140 În primul rând, în măsura în care prima reclamantă face trimitere în acest context la literatura enumerată în anexa I la cererea introductivă, intitulată «Tabel privind impactul pulverizării plantelor modificate genetic cu un erbicid pe bază de glifosat», este necesar să se amintească faptul că, în speță, prima reclamantă se limitează să susțină, în mod general, că au fost identificate diferențe dintre soia modificată, comparatorul său și substanțele de referință și că literatura științifică invocată este de cea mai mare importanță în măsura în care lasă să se înțeleagă că un studiu adecvat al efectului pulverizării putea determina identificarea unor diferențe suplimentare și semnificative.

141 În această privință, trebuie amintit că, în temeiul articolului 21 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene și al articolului 44 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul de procedură al Tribunalului din 2 mai 1991, cererea introductivă trebuie să indice obiectul litigiului și expunerea sumară a motivelor invocate. Această expunere trebuie să fie suficient de clară și de precisă, pentru a permite pârâtului să își pregătească apărarea, iar Tribunalului să se pronunțe asupra acțiunii, dacă este cazul, fără să aibă nevoie de alte informații. Pentru ca o acțiune să fie admisibilă, este necesar ca elementele esențiale de fapt și de drept pe care aceasta se întemeiază să rezulte, cel puțin în mod sumar, dar coerent și comprehensibil, din chiar textul cererii introductive. Deși cuprinsul acesteia poate fi susținut și completat, cu privire la aspecte specifice, prin trimiteri la anumite fragmente din documentele anexate, o trimitere globală la alte înscrisuri, chiar anexate la cererea introductivă, nu poate suplini absența elementelor esențiale ale argumentației în drept, care, în temeiul dispozițiilor menționate anterior, trebuie să figureze în cererea introductivă. Anexele nu pot fi luate în considerare decât în măsura în care susțin sau completează motive sau argumente invocate expres de reclamante în cuprinsul înscrisurilor lor și atunci când este posibil să se determine cu precizie care sunt elementele conținute de acestea care susțin sau completează motivele sau argumentele respective. În plus, nu este de competența Tribunalului să caute și să identifice în anexe motivele și argumentele care ar putea fi considerate drept temei al acțiunii, anexele având o funcție pur probatorie și instrumentală. Această interpretare a articolului 21 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene și a articolului 44

alineatul (1) litera (c) din Regulamentul de procedură [al Tribunalului] din 2 mai 1991 vizează și replica (a se vedea Hotărârea din 14 martie 2013, Fresh Del Monte Produce/Comisia, T-587/08, EU:T:2013:129, punctele 268-271 și jurisprudența citată).

142 În conformitate cu această jurisprudență, trebuie să se arate că formularea prezentei critici nu poate permite Tribunalului să se pronunțe, dacă este cazul, fără să se bazeze pe alte informații și ar fi contrar funcției pur probatorii și instrumentale a anexelor ca acestea să poată servi la demonstrarea detaliată a unei susțineri care nu este prezentată într-un mod destul de clar și de precis în cererea introductivă. Prin urmare, trebuie să se respingă ca fiind inadmisibilă argumentația, care face trimitere la anexa I la cererea introductivă, potrivit căreia nu a fost luată în considerare o literatură științifică vastă care susține faptul că pulverizarea anumitor erbicide pe plante modificate genetic afectează compoziția lor.

[…]

201 În plus, trebuie să se constate că, deși, în cadrul prezentei critici, prima reclamantă face trimitere la literatura enumerată în anexa II la cererea introductivă, intitulată «Tabelul B: sinteza literaturii științifice din care reies numeroasele componente ale plantei și produsele chimice care pot produce efecte sinergice sau combinatorii cu proteinele Cry/toxinele Bt», ea se limitează să susțină, în mod general, că această literatură a fost ignorată de Comisie. În conformitate cu jurisprudența citată la punctul 141 de mai sus, o astfel de formulare a prezentei critici nu poate permite Tribunalului să se pronunțe, dacă este cazul, fără să se bazeze pe alte informații și ar fi contrar funcției pur probatorii și instrumentale a anexelor ca acestea să poată servi la demonstrarea detaliată a unei susțineri care nu este prezentată într-un mod destul de clar și de precis în cererea introductivă. Prin urmare, trebuie să se respingă ca inadmisibil argumentul potrivit căruia Comisia ar fi ignorat literatura expusă în anexa II la cererea introductivă.”

44 În această privință, recurentele se limitează, cu încălcarea cerințelor amintite la punctul 42 din prezenta hotărâre, să reproșeze Tribunalului că a refuzat să țină cont de elemente de probă invocate în susținerea criticilor lor indicate clar în cererea lor introductivă, fără însă a identifica eroarea sau erorile de drept care ar fi fost săvârșite de Tribunal în special în interpretarea și în aplicarea articolului 21 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene și a articolului 44 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul de procedură al Tribunalului sau a invoca o denaturare a faptelor de către acesta.

45 În aceste condiții, prima critică subsidiară este inadmisibilă.

46 A doua critică subsidiară are ca obiect punctele 143-147 din hotărârea atacată, care au următorul cuprins:

„143 În al doilea rând, în ceea ce privește argumentul potrivit căruia Comisia s-ar fi întemeiat pe «o» încălcare vădită care afectează metodologia analizei comparative a EFSA pentru a-și justifica lipsa unei examinări mai aprofundate a diferențelor care pot revela existența unor efecte fortuite cauzate de combinarea proteinelor în discuție, trebuie să se arate că prima reclamantă nu explică la ce «încălcare» precisă din partea Comisiei cuprinsă în […] decizia [în litigiu] se referă. Astfel, ea nu precizează, în contextul prezentului aspect, motivele pentru care consideră că argumentul Comisiei potrivit căruia diferențele identificate între nivelurile de daidzeină și de genisteină, prezente în soia modificată, și cele prezente în produsul său convențional de referință rămâneau în intervalul manifestat de substanțele de referință este afectat de o eroare vădită de apreciere.

144 În plus, nu reiese în mod clar din argumentele prezentate de prima reclamantă, invocate împotriva […] deciziei [în litigiu], care sunt diferențele semnificative din punct de vedere statistic pe care Comisia ar fi trebuit să le ia în considerare în mod specific sau care sunt, în opinia primei reclamante, relevante pentru a-și susține afirmația privind existența «unei» încălcări vădite care afectează metodologia analizei comparative.

145 Or, trebuie amintit că articolul 44 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul de procedură [al Tribunalului] din 2 mai 1991 prevede că cererea introductivă trebuie să cuprindă obiectul litigiului și expunerea sumară a motivelor invocate. Potrivit unei jurisprudențe constante, aceste elemente trebuie să fie suficient de clare și de precise pentru a permite pârâtului să își pregătească apărarea, iar Tribunalului să se pronunțe asupra acțiunii, dacă este cazul, fără alte informații. În vederea garantării securității juridice și a unei bune administrări a justiției, este necesar, pentru ca o acțiune să fie admisibilă, ca elementele esențiale de fapt și de drept pe care se întemeiază aceasta să rezulte, cel puțin în mod sumar, dar coerent și comprehensibil, din chiar textul cererii introductive (a se vedea în acest sens Ordonanța din 11 ianuarie 2013, Charron Inox și Almet/Comisia și Consiliul, T-445/11 și T-88/12, nepublicată, EU:T:2013:4, punctul 57).

146 În plus, având în vedere faptul că argumentele invocate în speță privesc fapte extrem de tehnice și având în vedere complexitatea materiei în cauză, utilizarea trimiterilor generale și a referințelor puțin precise la alte părți ale cererii introductive sau la alte înscrisuri nu îndeplinește cerințele jurisprudenței citate la punctul 145 de mai sus. Astfel, deși, în cazul unei trimiteri generale la elementele prezentate în cadrul altor motive, nu se poate exclude ca elementele esențiale de fapt și de drept pe care se întemeiază reclamanta să figureze în cererea introductivă, este necesar totuși ca reclamanta să le prezinte în mod coerent și comprehensibil. În special, nu îi revine Tribunalului sarcina de a căuta în ansamblul elementelor invocate în susținerea unui motiv dacă aceste elemente puteau fi utilizate și în susținerea unui alt motiv și, în speță, ce elemente puteau fi utilizate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 septembrie 2006, Roquette Frères/Comisia, T-322/01, EU:T:2006:267, punctul 209).

147 Prin urmare, având în vedere că nu reiese în mod coerent și comprehensibil din cererea introductivă ce «încălcare» îi reproșează Comisiei prima reclamantă, trebuie să se respingă argumentul său în această privință ca fiind inadmisibil."

47 Recurentele susțin că aprecierile care figurează la punctele 143-147 din hotărârea atacată sunt eronate, pentru motivul că elementele de fapt și de drept au fost prezentate clar în cererea introductivă în primă instanță. Or, dacă eroarea de drept invocată în această privință constă în a reproșa Tribunalului că nu s-a pronunțat cu privire la argumente care figurează în cadrul altor aspecte ale primului motiv al acțiunii în anulare, trebuie să se constate că recurentele nu aduc nicio precizare cu privire la pertinența acestor argumente în raport cu considerațiile expuse de Tribunal la punctele 143-147 din această hotărâre.

48 Prin urmare, cea de a doua critică subsidiară este inadmisibilă.

49 A treia critică subsidiară se referă la punctul 234 din hotărârea atacată, potrivit căruia, „în măsura în care prima reclamantă consideră că EFSA ar fi fost obligată să analizeze riscul de interacțiuni și de sinergii care se pot produce în legătură cu soia modificată, în temeiul unei obligații care rezultă din Regulamentul nr. 1829/2003, trebuie să se arate că aceasta nu prezintă niciun argument care să indice vreo nelegalitate a […] deciziei [în litigiu] […], ci se limitează să constate o încălcare din partea EFSA. Prin urmare, acest argument trebuie respins ca inoperant".

50 În această privință, deși recurentele susțin că Tribunalul nu a luat în considerare argumentele lor referitoare la alte critici ale celui de al treilea aspect al celui de al doilea motiv al acțiunii în anulare și că, prin urmare, a considerat în mod eronat că ele contestau o încălcare din partea EFSA, iar nu

nelegalitatea deciziei în litigiu, trebuie să se constate că recurentele nu aduc nicio precizare cu privire la pertinența acestor argumente în raport cu considerațiile expuse de Tribunal la punctul 234 din hotărârea atacată.

51 Rezultă că a treia critică subsidiară este inadmisibilă.

52 A patra critică subsidiară se referă la punctele 278-280 din hotărârea atacată, care sunt redactate după cum urmează:

„278 Este necesar să se arate că argumentele invocate în cadrul celui de al treilea aspect al celui de al treilea motiv nu se referă la […] decizia [în litigiu] în măsura în care aceasta răspunde la argumentul «C1» al cererii de reexaminare internă a primei reclamante. În ceea ce privește cercetările suplimentare legate în special de alergenicitate, Comisia nu face nicio trimitere, în […] decizia [în litigiu] […] la abordarea privind valoarea probantă a elementelor de probă aplicate (weight-of-evidence approach) sau la publicații științifice invocate de reclamante.

279 Or, trebuie să se observe că argumentele invocate de prima reclamantă în cadrul prezentului aspect urmăresc, în realitate, partea din […] decizia [în litigiu] care privește argumentul «C4» invocat în cererea de reexaminare internă a primei reclamante privind lipsa unei evaluări a efectelor imunologice suplimentare.

280 Dat fiind că argumentele invocate de prima reclamantă privesc răspunsul Comisiei la argumentele privind lipsa unei evaluări a efectelor imunologice suplimentare, iar nu răspunsul privind cercetările suplimentare privind alergenicitatea, al treilea aspect al celui de al treilea motiv trebuie respins ca nefondat întrucât prima reclamantă nu a prezentat niciun element care să demonstreze o eroare vădită în raționamentul Comisiei în cauză.”

53 Potrivit recurentelor, Tribunalul nu a motivat suficient aceste puncte din hotărârea atacată și, în orice caz, a săvârșit o eroare de drept prin faptul că a respins argumente ca nefondate pentru motivul că au fost prezentate sau numerotate în mod diferit în cererea de reexaminare și în cererea introductivă în primă instanță.

54 În ceea ce privește motivarea pretins insuficientă, trebuie arătat că, întrucât recurentele nu au caracterizat în niciun mod lipsa de claritate care ar vicia motivarea, cea de a patra critică subsidiară este, în această privință, inadmisibilă.

55 În ceea ce privește pretinsa eroare de drept reproșată Tribunalului, trebuie subliniat că această critică rezultă dintr-o lectură eronată a hotărârii atacate. Astfel, la punctele 278-280 din aceasta, Tribunalul nu a respins argumente, pentru motivul că ele au fost numerotate sau grupate în mod diferit în cererea de reexaminare și în cererea introductivă în primă instanță. În schimb, acesta a respins al treilea aspect al celui de al treilea motiv ca nefondat, pentru motivul că prima recurentă nu a prezentat niciun element care să demonstreze că Comisia a săvârșit o eroare vădită în raționamentul în discuție. Prin urmare, cu privire la acest aspect, a patra critică subsidiară este nefondată.

56 În consecință, a patra critică subsidiară este, în parte, inadmisibilă și, în parte, nefondată.

57 A cincea critică subsidiară privește punctele 292 și 293 din hotărârea atacată, care au următorul cuprins:

„292 În această privință, prima reclamantă nu explică care sunt «diferențele semnificative din punct de vedere statistic, identificate între soia modificată și produsul său convențional de referință», în raport cu care ar fi trebuit efectuat un plan de control al consumului soiei menționate de către oameni și de către animale, care sunt argumentele invocate în cadrul primelor trei motive ale prezentei acțiuni care, în opinia sa, au drept consecință faptul că autorizația a fost menținută și că

«nu a fost efectuată nicio evaluare adecvată a necesității de a institui ulterior introducerii pe piață o monitorizare a consumului de către om» sau condițiile în virtutea cărora aceasta consideră că ar fi fost «adecvat» un plan de monitorizare. Este necesar să se arate că o astfel de cerere puțin precisă, având în vedere complexitatea materiei în cauză, nu îndeplinește condițiile prevăzute la articolul 44 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul de procedură din 2 mai 1991, care impune ca elementele esențiale de fapt și de drept pe care se întemeiază acțiunea să rezulte în mod coerent și comprehensibil din chiar textul cererii introductive.

293 Prin urmare, al patrulea motiv trebuie respins în întregime, în măsura în care privește […] decizia [în litigiu]."

58 Recurentele contestă aprecierile Tribunalului, invocând argumentația pe care au dezvoltat-o la punctele 227-230 din cererea introductivă în primă instanță, care ar face trimitere la argumentele deja expuse la punctele 80 și 97-119 din această cerere, din care ar reieși că, având în vedere diferențele semnificative din punct de vedere statistic, identificate între soia modificată și produsul său convențional de referință, ar fi trebuit să fie efectuat un plan de control al consumului soiei menționate de către oameni și de către animale.

59 Or, trebuie să se constate că punctele 227-230 din cererea introductivă în primă instanță nu fac nicio trimitere la punctele 80 și 97-119 din această cerere. Prin urmare, nu reiese că Tribunalul a denaturat faptele și nici că a săvârșit o eroare de drept prin faptul că a calificat cererea introductivă în primă instanță ca puțin precisă asupra acestui aspect și că a considerat-o, în această privință, ca fiind inadmisibilă.

60 Prin urmare, a cincea critică subsidiară este nefondată.

61 Rezultă din tot ceea ce precedă că, întrucât primul motiv este, în parte, inadmisibil și, în parte, nefondat, acesta trebuie respins.

Cu privire la al doilea motiv

Argumentația părților

62 Prin intermediul celui de al doilea motiv, recurentele reproșează Tribunalului, în primul rând, că a săvârșit o eroare de drept prin faptul că le-a impus unor ONG-uri care formulează acțiuni în temeiul articolelor 10 și 12 din Regulamentul nr. 1367/2006 o probă imposibilă. Astfel, la punctele 67, 83 și 88 din hotărârea atacată, Tribunalul ar fi impus solicitantului unei reexaminări interne a unui act administrativ să prezinte elemente de probă substanțiale care să poată constitui temeiul unor îndoieli semnificative cu privire la legalitatea actului vizat și, în acest mod, ar fi aplicat acestui domeniu o regulă de repartizare a sarcinii probei care ar fi utilizată într-un context juridic diferit. Așadar, în timp ce, în speță, ar fi vorba despre acțiuni în temeiul articolului 12 din Regulamentul nr. 1367/2006 formulate împotriva deciziilor adoptate ca urmare a unor cereri de reexaminare, regula de repartizare a sarcinii probei care ar fi fost aplicată de Tribunal în hotărârea atacată ar fi cea utilizată de Curte în contenciosul privind contestarea, de către terți, a autorizațiilor de introducere pe piață, în temeiul căreia aceștia ar fi ținuți să aducă elemente de probă substanțiale care să poată constitui temeiul unor îndoieli semnificative cu privire la legalitatea acordării respectivei autorizații. În definitiv, cererile de reexaminare ar avea ca obiectiv să se declare că preocupările invocate de solicitanți sunt întemeiate.

63 În al doilea rând, recurentele reproșează Tribunalului că a aplicat această regulă de repartizare a sarcinii probei într-o manieră care contravine aprecierii pe care acesta a formulat-o, potrivit căreia ONG-urile nu au sarcina de a dovedi că OMG-urile nu sunt sigure. Astfel, Tribunalul ar fi considerat

în mod eronat, la punctele 134, 135, 148-150, 157, 163-168, 170, 205-209, 217-224, 230, 231, 238-243, 246, 247, 256, 282, 287 și 289 din hotărârea atacată, că nu rezulta din elementele de probă prezentate de recurente că soia modificată nu este sigură.

64 Comisia și Monsanto apreciază că este necesar să se respingă al doilea motiv.

Aprecierea Curții

65 Primul aspect al celui de al doilea motiv se referă la punctele 67, 83 și 88 din hotărârea atacată, care sunt redactate după cum urmează:

„67 Pentru a preciza motivele de reexaminare în modul impus, solicitantul unei reexaminări interne a unui act administrativ în temeiul dreptului mediului este ținut să indice orice element de fapt sau argument de drept care suscită îndoieli plauzibile în privința aprecierii efectuate de instituția sau organismul Uniunii în actul vizat. Astfel, după cum a recunoscut Comisia în duplică și în ședință, terțul care contestă autorizația de introducere pe piață trebuie să prezinte elemente de probă substanțiale care să poată constitui temeiul unor îndoieli semnificative cu privire la legalitatea acordării autorizației menționate (a se vedea în acest sens și prin analogie Hotărârea din 21 mai 2015, Schräder/OCSP, C-546/12 P, EU:C:2015:332, punctul 57).

[…]

83 După cum s-a constatat la punctul 67 de mai sus, pentru a preciza motivele de reexaminare în modul impus, solicitantul unei reexaminări interne a unui act administrativ în temeiul dreptului mediului este ținut să indice orice element de fapt sau argument de drept care suscită îndoieli plauzibile în privința aprecierii efectuate de instituția sau organismul Uniunii în actul vizat. Astfel, terțul care contestă autorizația de introducere pe piață trebuie să prezinte elemente de probă și factuale substanțiale care să poată constitui temeiul unor îndoieli serioase cu privire la legalitatea acordării autorizației menționate.

[…]

88 Prin urmare, nu poate reveni primei reclamante, spre deosebire de ceea ce susține Comisia în […] decizia [în litigiu], «sarcina de a prob[a] că decizia [de autorizare] încalcă Regulamentul (CE) nr. 1829/2003», dar ea trebuie să prezinte un ansamblu de elemente care să ridice îndoieli serioase cu privire la legalitatea actului vizat.”

66 În această privință, trebuie arătat că, astfel cum reiese din considerentul (11), din articolul 2 alineatul (1) litera (g) și din articolul 10 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1367/2006, orice ONG care îndeplinește criteriile stabilite la articolul 11 din acest regulament este îndreptățită să introducă o cerere de reexaminare internă a unor acte administrative cu caracter individual care sunt obligatorii din punct de vedere legal și care au efecte externe, această cerere trebuind să precizeze motivele de reexaminare.

67 De aceea, preocupările exprimate de un solicitant al unei reexaminări cu privire la legalitatea acordării unei decizii de autorizare care nu s-ar întemeia pe elemente de fapt sau de drept nu ar îndeplini cerința amintită la punctul precedent din prezenta hotărâre, potrivit căreia cererea precizează motivele de reexaminare.

68 Astfel cum a arătat în esență avocatul general la punctul 68 din concluzii, este inerent sistemului reexaminării ca solicitantul unei reexaminări să prezinte motive concrete și precise de natură să repună în discuție aprecierile pe care este întemeiată decizia de autorizare.

69 Prin urmare, Tribunalul a constatat în mod întemeiat în esență, la punctele 67, 83 și 88 din hotărârea atacată, că, pentru a preciza motivele de reexaminare în modul impus, solicitantul unei reexaminări interne a unui act administrativ în temeiul dreptului mediului este ținut să indice elementele de fapt sau argumentele de drept substanțiale care pot da naștere unor îndoieli plauzibile, și anume semnificative, în ceea ce privește aprecierea efectuată de instituția sau de organismul Uniunii în actul vizat.

70 În consecință, primul aspect al acestui motiv este nefondat.

71 În ceea ce privește criticile referitoare la punctele 134, 135, 148-150, 157, 163-168, 170, 205-209, 217-224, 230, 231, 238-243, 246, 247, 256, 282, 287 și 289 din hotărârea atacată, trebuie să se constate, în orice caz, că nu rezultă că, la punctele menționate, Tribunalul a considerat că nu reieșea din elementele de probă prezentate de recurente că soia modificată nu era sigură.

72 Prin urmare, întrucât criticile menționate sunt nefondate, al doilea aspect al acestui motiv trebuie respins.

73 Rezultă din tot ceea ce precedă că al doilea motiv trebuie respins ca nefondat.

Cu privire la al treilea motiv

Argumentația părților

74 Prin intermediul celui de al treilea motiv, recurentele susțin că Tribunalul a considerat în mod eronat, la punctele 116-118, 268-270 și 281 din hotărârea atacată, că orientările publicate de EFSA nu au generat așteptarea legitimă că vor fi respectate pentru motivul că acestea nu erau obligatorii pentru Comisie, că nu conțineau nicio asigurare precisă, necondiționată și concordantă și că nu proveneau de la Comisie, căreia îi revenea sarcina de a adopta decizia finală în exercitarea puterii sale de apreciere.

75 Comisia nu poate pur și simplu să înlăture, fără un motiv întemeiat, orientările publicate de EFSA care urmăresc în mod expres să asigure că obligațiile juridice impuse, în special prin Regulamentul nr. 1829/2003, sunt respectate. Or, Tribunalul ar fi permis Comisiei să se întemeieze pe aceste orientări, utilizându-le ca „scut împotriva contestațiilor”, dar ar fi considerat că Comisia nu era obligată să justifice faptul că nu se conformează orientărilor menționate.

76 Comisia și Monsanto apreciază că este necesar să se respingă al treilea motiv.

Aprecierea Curții

77 Punctele din hotărârea atacată criticate de recurente sunt redactate după cum urmează:

„116 Or, este necesar să se arate că orientările respective nu conțin nicio asigurare precisă, necondiționată și concordantă față de prima reclamantă pe care aceasta din urmă ar putea s-o invoce în cadrul unei cereri de reexaminare internă a unui act administrativ formulate în temeiul articolului 10 din Regulamentul nr. 1367/2006.

117 În al treilea rând, prima reclamantă invocă jurisprudența potrivit căreia documentele de orientare emise de instituții pot îndeplini acest criteriu și, prin urmare, pot crea o încredere legitimă (Hotărârea din 28 iunie 2005, Dansk Rørindustri și alții/Comisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, EU:C:2005:408, punctele 209-211). În această privință, trebuie remarcat faptul că orientările în discuție nu au fost adoptate de Comisie, căreia îi revine sarcina de a adopta decizia de autorizare, precum și decizia privind cererea de reexaminare

internă a unui act administrativ formulată în temeiul articolului 10 din Regulamentul nr. 1367/2006. În plus, trebuie să se observe că această jurisprudență privește cazurile în care o instituție, prin adoptarea unor astfel de orientări, se autolimitează în exercitarea puterii sale de apreciere și nu poate să se îndepărteze de aceste norme, cu riscul de a fi sancționată. Cu toate acestea, orientările în discuție nu limitează în niciun caz marja de apreciere a Comisiei, ci se adresează solicitanților de autorizare cărora nu le pot conferi vreo obligație.

118 Din aceste motive, trebuie, așadar, să se constate că documentele de orientare ale EFSA nu pot crea obligații în sarcina Comisiei în cadrul examinării sau reexaminării sale, deși este cu siguranță posibil ca aceasta să aleagă să le aplice drept cadru de evaluare în cauzele cu care este sesizată.

[…]

268 În al doilea rând, în ceea ce privește relevanța, în speță, a avizului științific privind alergenicitatea, trebuie să se arate că acesta prevede în preambul că se referă la anumite aspecte ale alergiilor și ale alergenilor alimentari și că prin acesta se revizuiesc metodele pentru evaluarea potențialului de alergenicitate al proteinelor nou-exprimate, precum și al alimentelor și furajelor modificate genetic în ansamblul lor.

269 Avizul științific privind alergenicitatea recunoaște că trebuie să se ia în considerare riscul specific al alergenicității alimentelor modificate genetic la copiii de vârstă mică și, prin urmare, să se țină seama de diferențele în fiziologia digestivă a acestor subgrupuri de populație. Astfel, o primă sensibilizare în intestinul copiilor de vârstă mică ar putea, conform avizului, să fie favorizată de imaturitatea sistemului imunitar local, precum și de funcția protectoare incompletă a mucoasei intestinale și degradarea incompletă a proteinelor de către pepsină în stomac din cauza unui pH gastric superior valorilor observate la adulți.

270 Desigur, deja potrivit modului său de redactare, avizul științific privind alergenicitatea nu pretinde că ar conține orientări care vor fi aplicate de EFSA în examinarea fiecărui dosar. În plus, astfel cum s-a explicat la punctele 110-118 de mai sus, un aviz științific al EFSA nu poate crea obligații în sarcina Comisiei în cadrul examinării unei cereri de autorizare sau a unei cereri de reexaminare internă. Prin urmare, în măsura în care prima reclamantă arată că Comisia ar fi fost obligată în examinarea cererilor de reexaminare internă de avizul științific privind alergenicitatea, este necesar să se respingă acest argument ca fiind nefondat.

[…]

281 În orice caz și în orice ipoteză, ar fi de asemenea necesar să se respingă argumentul primei reclamante potrivit căruia ea dispunea de așteptări legitime ca EFSA să respecte propriile sale orientări pentru motivele expuse la punctele 110-118 de mai sus.”

78 În această privință, trebuie subliniat că, la punctul 113 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat, în primul rând, că, pe de o parte, articolul 5 alineatul (8) și articolul 17 alineatul (8) din Regulamentul nr. 1829/2003 prevăd că EFSA publică liniile directoare detaliate pentru a sprijini solicitanții la întocmirea și la prezentarea cererilor de autorizare și că, pe de altă parte, orientările EFSA urmăresc, așadar, să structureze elementele impuse unui solicitant al unei autorizații în momentul introducerii cererii sale și nu au ca obiectiv să încredințeze unor terți precum TestBioTech dreptul ca anumite elemente să fie furnizate cu această ocazie. La punctul 115 din hotărârea atacată se indică, în al doilea rând, că, potrivit jurisprudenței, principiul protecției încrederii legitime se extinde la orice particular care se află într-o situație din care reiese că administrația Uniunii, furnizându-i asigurări precise, necondiționate și concordante, care provin de la surse autorizate și de încredere, a determinat-o să nutrească speranțe întemeiate.

79 Punctele 113 și 115 din hotărârea atacată nu au fost contestate de recurente.

80 Or, Tribunalul, prin faptul că a arătat, la punctul 116 din această hotărâre, că orientările în discuție nu conțineau nicio asigurare precisă, necondiționată și concordantă față de prima recurentă pe care aceasta din urmă ar putea s-o invoce în cadrul unei cereri de reexaminare internă a unui act administrativ formulate în temeiul articolului 10 din Regulamentul nr. 1367/2006, nu a făcut decât să deducă consecințele constatărilor necontestate cuprinse la punctele 113 și 115 din hotărârea menționată.

81 În aceste condiții, nu poate fi constatată nicio eroare de drept la punctul 116 din hotărârea atacată.

82 În măsura în care reiese din cuprinsul punctului 116 menționat că recurentele nu pot invoca orientările EFSA cu ocazia unei cereri de reexaminare internă a unui act administrativ formulate în temeiul articolului 10 din Regulamentul nr. 1367/2006, criticile întemeiate pe pretinsele erori de drept pe care Tribunalul le-ar fi săvârșit la punctele 117 și 118 din hotărârea atacată, atunci când a considerat că aceste orientări nu fuseseră adoptate de Comisie și nu erau obligatorii pentru ea, sunt inoperante.

83 Prin urmare, al treilea motiv, în măsura în care este întemeiat pe erori de drept care afectează punctele 116-118 din hotărârea atacată, este, în parte, nefondat și, în parte, inoperant.

84 Întrucât nu este invocată nicio critică autonomă împotriva punctelor 268-270 și 281 din hotărârea atacată, care fac trimitere la punctele 110-118 din această hotărâre, se impune respingerea celui de al treilea motiv în această privință.

85 Rezultă din cele de mai sus că al treilea motiv trebuie respins în integralitatea sa.

Cu privire la al patrulea motiv

Argumentația părților

86 Prin intermediul celui de al patrulea motiv, recurentele susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că a statuat, la punctele 176-192, 213, 214, 216, 217, 222-224, 229-231 și 271-277 din hotărârea atacată, că Comisia nu avea obligația de a se conforma evaluării siguranței în două etape impuse de Regulamentul nr. 1829/2003 și de orientările publicate de EFSA și că prima etapă, și anume comparația între cultura modificată genetic și comparatorii săi, putea fi, prin ea însăși, suficientă pentru a îndeplini obligațiile prevăzute în acest regulament.

87 Recurentele arată că Comisia a susținut în fața Tribunalului că nu au fost necesare cercetări suplimentare ca urmare a concluziilor privind echivalența substanțială a soiei în litigiu și a evaluărilor efectuate pentru fiecare părinte. Or, Tribunalul ar fi admis acest argument la punctele 176-192 din hotărârea atacată, atunci când a considerat că orientările respective nu impuneau efectuarea unei evaluări a toxicității, a alergenicității și a efectelor transformării asupra OMG-ului în cazul în care nu existau elemente care să probeze interacțiunile dintre evenimentele de transformare cu acumulare de gene. Tribunalul ar fi afirmat că orientările menționate prevedeau o abordare de la caz la caz, potrivit căreia nu era exclusă din principiu o evaluare limitată a toxicității.

88 Potrivit recurentelor, o astfel de motivare este eronată și contrară obligațiilor impuse prin Regulamentul nr. 1829/2003. În primul rând, nu s-ar menționa considerentul (6) al Regulamentului nr. 1829/2003, în virtutea căruia, deși echivalența într-un grad substanțial este o etapă esențială în cadrul procesului de evaluare a siguranței alimentelor modificate genetic, aceasta nu constituie o evaluare a siguranței ca atare. Tribunalul nu ar fi expus motivele pentru care aprecierea sa este conformă cu acest considerent și cu mențiunea sa clară potrivit căreia Regulamentul nr. 1829/2003 ar

urmări să impună o evaluare aprofundată a fiecărui OMG, care să depășească evaluarea echivalenței într-un grad substanțial. În al doilea rând, ar rezulta clar din orientările publicate de EFSA că o evaluare a siguranței fiecărui OMG este necesară, chiar dacă este limitată. În al treilea rând, Tribunalul ar fi admis în esență, la punctul 191 din hotărârea atacată, argumentul potrivit căruia era impusă numai o analiză comparativă. Acesta ar fi apreciat că realizarea unei evaluări a datelor referitoare la analiza comparativă scutea de obligația de a efectua o evaluare a siguranței în cursul celei de a doua etape. Eroarea săvârșită de Tribunal în această privință ar sta de asemenea la baza motivelor care figurează la punctele 213, 214, 216, 217, 222-224, 230 și 231 din hotărârea atacată, potrivit cărora testele comparative acceptate de EFSA ar fi constituit o examinare în scopul evaluării siguranței în cadrul celei de a doua etape, și la punctele 271-275 și 277 din această hotărâre, în legătură cu evaluarea insuficientă în materie de alergenicitate.

89 Comisia și Monsanto apreciază că este necesar să se respingă al patrulea motiv.

Aprecierea Curții

90 Trebuie să se arate că punctele 176-185 din hotărârea atacată au o natură în esență descriptivă și că, prin intermediul celui de al patrulea motiv, recurentele nu indică nicio eroare de drept care ar vicia aceste puncte. La punctele 186 și 187 din această hotărâre, Tribunalul a constatat că decizia în litigiu era, contrar susținerilor TestBioTech, suficient de motivată în raport cu articolul 296 al doilea paragraf TFUE, astfel cum a fost interpretat printr-o jurisprudență constantă. Or, recurentele nu invocă o eroare de drept în această privință.

91 De aceea, având în vedere criticile invocate de recurente în cadrul celui de al patrulea motiv, numai punctele 188-192 din hotărârea menționată trebuie considerate ca făcând obiectul acestui motiv.

92 Acestea sunt redactate după cum urmează:

„188 În măsura în care prima reclamantă consideră că, la nivel de principiu, Comisia nu poate invoca constatarea existenței unei echivalențe în grad substanțial a compozițiilor pentru a nu efectua o «evaluare toxicologică adecvată», mai întâi, trebuie arătat că fiecare dintre documentele de orientare menționate la punctele 177-179 de mai sus prevede că întinderea evaluării toxicității trebuie să fie determinată de la caz la caz și că o evaluare limitată a toxicității este posibilă și, prin urmare, nu este exclusă în principiu.

189 În plus, prima reclamantă nu invocă niciun fragment din documentele de orientare, menționate la punctele 177-179 de mai sus, care, în opinia sa, ar încălca vreo dispoziție din Regulamentul nr. 1829/2003.

190 În continuare, este necesar să se arate că prima reclamantă nu explică în înscrisurile sale în ce consta, în opinia sa, o evaluare toxicologică «adecvată» în speță.

191 În sfârșit, astfel cum susține Comisia în memoriul în apărare și după cum reiese din conținutul avizului științific din 25 ianuarie 2012 expus la punctele 180-183 de mai sus, în speță, evaluarea evenimentului de transformare cu acumulare de gene a fost precedată de o evaluare a celor doi părinți modificați genetic ai soiei modificate, care a cuprins o abordare comparativă, completată de o caracterizare moleculară și o analiză toxicologică, nutrițională și a potențialului alergen. Această evaluare a riscurilor asociate celor doi părinți a fost completată de o analiză comparativă a evenimentului de transformare cu acumulare de gene și de o caracterizare moleculară a acesteia din urmă pentru a evalua efectele sinergice sau nocive potențiale între cei doi părinți modificați genetic. Potrivit Comisiei, EFSA a evaluat necesitatea de a efectua o evaluare toxicologică suplimentară a evenimentului de transformare cu acumulare de gene pe baza tuturor informațiilor obținute cu privire la părinții modificați genetic, precum și cu privire la

evenimentul de transformare cu acumulare de gene. Prin urmare, Comisia consideră de asemenea în mod întemeiat că EFSA nu și-a limitat evaluarea riscurilor asociate evenimentului de transformare cu acumulare de gene la o analiză comparativă, ci a procedat la evaluarea unei creșteri potențiale de toxicitate, având în vedere evenimentul de transformare cu acumulare de gene.

192 Rezultă că argumentul potrivit căruia, pe planul principiilor, Comisia nu poate să invoce constatarea existenței unei echivalențe în grad substanțial a compozițiilor pentru a nu efectua o «evaluare toxicologică adecvată» nu permite să se stabilească o eroare vădită de apreciere din partea acesteia în […] decizia [în litigiu]. În consecință, primul aspect al celui de al doilea motiv trebuie respins ca nefondat."

93 Reiese din cuprinsul punctului 191 din hotărârea atacată că, contrar celor susținute de recurente, Tribunalul nu a considerat că era suficientă numai o analiză comparativă a soiei modificate și a comparatorului său pentru a nu efectua o evaluare toxicologică și pentru a concluziona cu privire la siguranța OMG-ului. Astfel, Tribunalul a ținut seama, pe de o parte, că o asemenea analiză comparativă a fost completată, printre altele, de o analiză toxicologică în cadrul unei evaluări a efectelor sinergice sau nocive eventuale între cei doi părinți modificați genetic ai soiei modificate și, pe de altă parte, de faptul că evaluarea riscurilor asociate evenimentului de transformare cu acumulare de gene nu a fost limitată la o analiză comparativă, ci a vizat creșterea potențială de toxicitate.

94 În plus, Tribunalul a arătat, la punctul 188 din hotărârea atacată, că fiecare dintre documentele de orientare menționate la punctele 177-179 din aceeași hotărâre prevede că întinderea evaluării toxicității trebuie să fie determinată de la caz la caz și că o evaluare limitată a toxicității este posibilă și, prin urmare, nu este exclusă în principiu.

95 În special, este evidențiat, la punctul 177 din hotărârea atacată, că documentul de orientare privind evaluarea riscurilor prezentate de plantele modificate genetic și de alimentele și de furajele derivate [întrebarea nr. EFSA-Q-2003-005, The EFSA Journal (2006) 99, 1-100] prevede, în ceea ce privește evaluarea toxicității, că necesitatea unor teste toxicologice în cadrul evaluării siguranței trebuie să fie analizată de la caz la caz și este determinată de rezultatul evaluării diferențelor identificate între produsul modificat genetic și produsul său convențional de referință.

96 Or, această abordare nu este, în orice caz, incompatibilă cu considerentul (6) al Regulamentului nr. 1829/2003, potrivit căruia, deși echivalența într-un grad substanțial este o etapă esențială în cadrul procesului de evaluare a siguranței alimentelor modificate genetic, aceasta nu constituie o evaluare a siguranței ca atare, în măsura în care acest considerent nu exclude posibilitatea de a stabili, de la caz la caz, întinderea evaluării toxicității.

97 Pe de altă parte, o astfel de abordare nu este contrară articolului 5 alineatul (3) litera (f) din Regulamentul nr. 1829/2003, la care fac trimitere recurentele în susținerea motivului lor, care prevede că orice cerere de autorizare a introducerii pe piață având ca obiect un OMG cuprinde „fie o analiză, susținută de informații și de date corespunzătoare, care să arate că caracteristicile produselor alimentare nu sunt diferite de cele ale produselor echivalente convenționale, luând în considerare limitele acceptate ale variațiilor naturale pentru astfel de caracteristici și criteriile definite la articolul 13 alineatul (2) litera (a), fie o propunere de etichetare a produsului alimentar în conformitate cu articolul 13 alineatul (2) litera (a) și alineatul (3)".

98 Din cele de mai sus rezultă că recurentele nu au demonstrat că punctele 188-192 din hotărârea atacată sunt afectate de o eroare de drept.

99 Întrucât nu a fost invocată nicio critică autonomă împotriva punctelor 213, 214, 216, 217, 222-224, 229-231 și 271-277 din hotărârea atacată, este necesar, având în vedere constatarea care figurează la punctul precedent din prezenta hotărâre, să se considere că al patrulea motiv este, în această privință, nefondat.

100 Rezultă din cele de mai sus că al patrulea motiv trebuie respins în întregime.

Cu privire la al cincilea motiv

Argumentația părților

101 Prin intermediul celui de al cincilea motiv, recurentele susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept, la punctele 233 și 289 din hotărârea atacată, întemeindu-se pe Regulamentul nr. 396/2005 pentru a respinge anumite elemente ale criticii lor întemeiate pe faptul că Comisia ar fi omis în mod eronat să solicite o examinare suficient de completă a toxicității potențiale a soiei în litigiu și să controleze incidențele acesteia din urmă ulterior autorizației de introducere pe piață.

102 Potrivit recurentelor, Regulamentul nr. 396/2005 nu reduce obligațiile impuse în special prin articolele 14 și 16 din Regulamentul nr. 1829/2003 și nici obligațiile în materie de control posterior autorizației de introducere pe piață. În cazul în care pulverizarea unui anumit OMG are efecte negative asupra mediului, asupra sănătății umane sau a sănătății animale ca urmare a evenimentului de transformare cu acumulare de gene sau a unor modificări genetice, aceste efecte ar trebui examinate și stabilite prin aplicarea Regulamentului nr. 1829/2003.

103 Comisia și Monsanto apreciază că este necesar să se respingă al cincilea motiv.

Aprecierea Curții

104 Punctele 233 și 289 din hotărârea atacată au următorul cuprins:

„233 În continuare, în ceea ce privește argumentul privind aplicarea Regulamentului nr. 396/2005 în speță, trebuie să se constate, astfel cum susține Comisia în mod întemeiat, faptul că testele și ajustările în vederea stabilirii unui conținut maxim de reziduuri, în temeiul dispozițiilor Regulamentului nr. 396/2005, pentru soia modificată pentru a ține seama de soiurile de soia tolerante la glifosat sau la erbicide ar trebui făcute în cadrul unei examinări în temeiul regulamentului menționat, iar nu în cadrul Regulamentului nr. 1829/2003.

[…]

289 În orice caz, în măsura în care argumentul primei reclamante ar urmări să repună în discuție temeinicia considerațiilor Comisiei, este necesar să se constate că, având în vedere considerațiile expuse la punctul 287 de mai sus, prima reclamantă nu demonstrează nicio eroare vădită de apreciere în […] decizia [în litigiu]. În plus, astfel cum s-a explicat la punctul 233 de mai sus, testele și ajustările în vederea stabilirii unui conținut maxim de reziduuri, în temeiul dispozițiilor Regulamentului nr. 396/2005, pentru soia modificată pentru a ține seama de soiurile de soia tolerante la glifosat sau la erbicide ar trebui făcute în cadrul unei examinări în temeiul regulamentului menționat, iar nu în cadrul Regulamentului nr. 1829/2003.”

105 În această privință, trebuie să se arate, după cum a observat Comisia, că recurentele nu au prezentat argumente de natură să demonstreze caracterul eronat al constatării care figurează la punctele 233 și 289 din hotărârea atacată.

106 Astfel, deși este adevărat că articolul 16 din Regulamentul nr. 1829/2003, citat de recurente, prevede la alineatul (1) litera (a) că hrana pentru animale modificate genetic nu trebuie să aibă efecte adverse asupra sănătății umane, a sănătății animale sau a mediului, nu este mai puțin adevărat că nici această dispoziție și nici o altă dispoziție din regulamentul menționat, chiar modificat, nu impune să fie examinate, în cadrul procedurii de autorizare a unui OMG, efectele legate de eventuala utilizare de pesticide.

107 Pe de altă parte, se poate arăta de asemenea că Regulamentul nr. 396/2005 nu face trimitere nici la Regulamentul nr. 1829/2003, nici la procedura de autorizare a OMG-urilor care intră sub incidența acestui regulament.

108 În aceste condiții, este necesar să se constate că eroarea de drept invocată de recurente nu a fost probată.

109 În consecință, cel de al cincilea motiv trebuie înlăturat ca nefondat.

110 Întrucât niciunul dintre motivele invocate în susținerea recursului nu a fost admis, acesta trebuie respins în totalitate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

111 Potrivit articolului 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, atunci când recursul nu este fondat, Curtea se pronunță asupra cheltuielilor de judecată. Potrivit articolului 138 alineatul (1) din acest regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acesta, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.

112 În temeiul articolului 184 alineatul (4) din Regulamentul de procedură, Curtea poate decide ca un intervenient în primă instanță să suporte propriile cheltuieli de judecată.

113 Întrucât recurentele au căzut în pretenții, este necesar, în conformitate cu concluziile Comisiei, să fie obligate la plata propriilor cheltuieli de judecată, precum și a celor efectuate de Comisie.

114 Monsanto, intervenientă în primă instanță, va suporta propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară și hotărăște:

1) Respinge recursul.

2) Obligă TestBioTech eV, European Network of Scientists for Social and Environmental Responsibility eV și Sambucus eV să suporte propriile cheltuieli de judecată, precum și pe cele efectuate de Comisia Europeană.

3) Monsanto Europe și Monsanto Company suportă propriile cheltuieli de judecată.

Semnături